

TUTKIMUSOSIO

**Lapin maakuntapuntari 2018,
KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimus
lappilaisten mielipiteistä:**

Lapissa kannetaan huolta maaseudulla asuvien ja huono-osaisten elinoloista

Lapin asukkaat kantavat huolta maaseudulla asuvien ja huono-osaisten elinoloista. Hyväosaisten uskotaan pärjäävän tulevaisuudessa entistä paremmin, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön maakunnan asukkaiden näkemyksiä kartoittavasta tutkimuksesta.

Lappilaiset suhtautuvat maakuntaudistukseen lähes samalla tavoin kuin suomalaiset keskimäärin. Soteuudistuksen jälkeen kunnille jäävät tehtävät halutaan säilyttää kunnilla. Lapin asukkaiden keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, jotka luovuttaisivat kulttuuri- ja liikuntapalvelut maakuntien vastuulle.

Maakuntavaaleissa äänestämistä pidetään eurovaaleja tärkeämpänä. Kolme neljästä haluaa suorat maakuntavaalit ja sama määrä kävisi myös äänestämässä vaaleissa. Ehdokkaaksi vaaleihin voisi pyydettyä olla valmis joka kymmenes ja maakunnallisen lautakunnan jäseneksi joka viides lappilainen.

Maakuntajohtajan haluaisi valita suorilla vaaleilla kolme viidestä. Sama määrä kannattaa maakunnallista aloiteoikeutta.

Lappilaiset olisivat asettamassa rajoituksia ehdokkaaksi asettautumiselle. Kolme neljästä on sitä mieltä, että samojen ihmisten ei pidä olla ehdokkaana kunta-, maakunta- ja eduskuntravaaleissa.

Maakuntavaltuuston toimintamahdollisuuksiin suhtaudutaan kuitenkin melko epäuskoisesti.

Lapissa monissa sote-palveluissa luotetaan julkiseen palvelutarjontaan.

Tuoreimmassa maakuntiin kohdistetussa tutkimuksessa asukkaat puntaroivat elinolojen kehitystä maakunnassa, alueellista itsehallintoa, osallistumista ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia sekä sote-palveluiden valinnanvapautta. Tässä yhteenvedossa tarkastellaan tiivistetysti keskeisiä tutkimuksen tuloksia Lapin osalta.

Maaseudulla asuvien ja huonotuloisten elinolot huolettavat Lapissa

Näkemyksiä oman maakunnan elinolojen kehityksestä selvitettiin tutkimuksessa siten, että vastaajille esitettiin lista väestöryhmiä. Heiltä kysyttiin, millaiseksi näkevät näiden

väestöryhmien elinolojen kehittyvän omassa maakunnassa seuraavan kymmenen vuoden aikana.

On vain yksi väestöryhmä, jonka kohdalla enemmistö (71 %) Lapin asukkaista odottaa elinolojen kehittyvän parempaan suuntaan. Lappilaiset uskovat hyvätuloisten ihmisten pärjäävän vastaisuudessa entistä paremmin.

Kuuden väestöryhmän elinolojen otaksutaan maakunnassa kulkevan vääjäämättömästi huonompaan suuntaan. Nämä ovat huonotuloiset (71 %), maaseudulla asuvat (68 %), eläkeläiset/ikäntyneet (67 %), työttömät (63 %), viljelijät (62 %) ja opiskelijat (52 %).

Lapin asukkaiden odotukset eri väestöryhmien elinolojen muutoksesta poikkeavat vain hieman koko maan väestön keskiarvosta. Lapin asukkaat ovat keskimäärää useammin huolissaan viljelijöiden ja maaseudulla asuvien elinolojen muutoksesta.

Suoria maakuntavaaleja kannatetaan – rajoja ehdokkaaksi asettautumiselle

Tutkimuksessa selvitettiin mielipiteitä maakuntavaaleista ja maakuntavaltuustosta. Valtaosa (77 %) Lapissa asuvista pitää hyvänä sitä, että kansalaiset voivat vastaisuudessa valita päättäjät maakuntiin suorilla vaaleilla. Vain neljännes (24 %) lappilaisista sanoo, että kunnanvaltuustojen pitäisi valita päättäjät maakuntaan kuntakohtaisten kiintiöiden puitteissa.

Lapissa asuvat ovat taipuvaisia rajaamaan maakuntavaaliehdokkaaksi asettautumista. Kolme neljästä (76 %) katsoo, että samojen ihmisten ei pidä olla päättämässä valtakunnan, maakuntien ja kuntien asioista. Vain neljäsosa (24 %) ilmoittaa, että ehdokkuuden rajaaminen eri vaaleissa olisi epädemokraattista.

Lähes puolet (45 %) epäilee, että maakuntavaltuustolla ei tule olemaan todellista päätösvaltaa. Vain reilu neljännes (28 %) uskoo, että maakuntavaltuusto kykenee toimimaan vastuuntuntoisesti koko maakunnan edun huomioon ottaen. Enemmistö (58 %) otaksuu maakuntavaltuuston ajavan lähinnä suurten kaupunkien asiaa. Neljännes (26 %) arvioi, että maakuntavaltuusto tulee olemaan kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien toimiva väylä.

Lapissa asuvat suhtautuvat maakuntavaltuuston toimintamahdollisuuksiin kutakuinkin samoin kuin kansalaiset koko maassa keskimäärin. Keskimäärää useampi ei kuitenkaan kykene ottamaan kantaa.

Epätietoisuus on Lapin asukkaiden keskuudessa yleisempää kuin koko maan väestön keskuudessa

Suhtautumista maakuntauudistukseen ja maakunnalliseen itsehallintoon selvitettiin kuudella asenneväittämällä. Reilu kolmasosa (36 %) Lapin asukkaista pitää nykyistä 18 maakunnan jakoa hyvänä perustana sote- ja maakuntauudistukselle. Joka toiselle (49 %) on tärkeää, että oma maakunta on yksi uudistuksessa perustettavista maakunnista.

Reilu kolmannes Lapissa asuvista (35 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”maakunnilla tulee olla samanlainen itsehallinto kuin kunnilla nykyisin”. Eri mieltä on hieman suurempi joukko (39 %). Neljännes (25 %) ilmoittaa, että maakunnat eivät tarvitse minkäänlaista itsehallintoa. Kolmannes ei osaa ottaa kantaa lainkaan.

Neljännes (23 %) kannattaa ja enemmän kuin kaksi viidestä (44 %) vastustaa maakuntaveroa. Epätietoisuus on Lapin asukkaiden keskuudessa yleisempää kuin koko maan väestön keskuudessa keskimäärin.

Vajaa kolmannes siirtäisi jatkossa elinkeinojen edistämisen maakunnan vastuulle

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin joukko sote-uudistuksen jälkeen kunnille jääviä tehtäviä. Heiltä kysyttiin, mitkä kaikki kunnille jäävistä tehtävistä ovat sellaisia, jotka tulisi myös siirtää maakunnan vastuulle.

Eniten kannatusta saa elinkeinojen edistäminen (yritysten toimintaedellytykset, yritysneuvonta jne.), jonka vajaa kolmannes (30 %) olisi valmis luovuttamaan maakunnalle. Reilu neljännes (27 %) luovuttaisi kulttuuripalvelut maakunnalle.

Lapin asukkaiden keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, jotka luovuttaisivat kulttuuri- ja liikuntapalvelut maakuntien vastuulle.

Maakuntavaaleissa äänestäminen eurovaaleja tärkeämpää

Selvästi tärkeimmäksi vaikuttamisen kanavaksi kysytyistä koetaan äänestäminen eduskuntavaaleissa. Lähes kaikki Lapissa asuvista (89 %) pitävät äänestämistä tärkeänä tapana vaikuttaa.

Mahdollisuutta äänestää kuntavaaleissa arvostaa niin ikään suuri joukko (85 %). Enemmän kuin kaksi kolmesta (72 %) pitää tärkeänä äänestämistä maakuntavaaleissa. Eurovaaleissa äänestämistä ei noteerata Lapissa kovinkaan korkealle (60 %).

Lapin asukkaiden näkemykset poikkeavat vain hieman koko maan väestöstä. Äänestäminen eurovaaleissa on vähemmän tärkeää kuin vastaajien keskuudessa keskimäärin.

Lähes kymmenesosa erittäin kiinnostunut luottamustehtävistä kunnassa ja maakunnassa

Periaatteellista kiinnostusta kartoitettiin tiedustelemalla vastaajilta, kuinka mielellään he lähtisivät, jos heitä pyydetäisiin, mukaan erilaisiin yhteiskunnallisiin luottamustehtäviin. Maakuntavaaliehdokkaaksi asettumisen ohella arvioitavana oli erityyppisiä muita paikallispoliittisia luottamustehtäviä.

Kokonaisuutena luottamustehtävistä suuresti kiinnostuneiden osuudet ovat suhteellisesti kauttaaltaan jokseenkin pieniä mutta absoluuttisesti suuria. Toisaalta tosiasia on, ettei kaikkien tarvitse toimia toisten edusmiehinä, eikä sellainen ole mahdollistakaan.

Maakunnallisissa (22 %) ja kunnallisissa (26 %) lautakunnissa toimimista pitää periaatteessa mieluisana vähintään joka viides. Valtuustoehdokkuuteen maakunta- (12 %) ja kuntavaaleissa (13 %) on vähemmän kiinnostusta.

Lappilaiset suhtautuvat etenkin valtuustoehdokkuuksiin innottomammin kuin kansalaiset keskimäärin maassamme.

Lapissa luotetaan neuvola- ja yleislääkäripalveluissa julkiseen palvelutarjontaan

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen (soteuudistus) yhteydessä on puhuttu valinnanvapaudesta. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveystalvveluja voisivat jatkossa tarjota asiakkaalle julkiset ja yksityiset toimijat (kuten yritykset, järjestöt ja säätiöt).

Seitsemästä palvelusta viisi on sellaisia, joissa julkiseen luotetaan enemmän kuin yksityiseen. Nämä ovat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut (53 % valitsisi julkisen, 5 % yksityisen), yleislääkäripalvelut (47 % julkinen, 20 % yksityinen), ikääntyneiden palveluasuminen (38 % valitsisi julkisen, 11 % yksityisen) ja kotihoito (36 % valitsisi julkisen, 12 % yksityisen) sekä fysioterapiapalvelut (27 % valitsisi julkisen, 22 % yksityisen).

Erikoislääkäripalveluissa ja hammashoidossa syntyy tasatulos. Löytyy yhtä paljon julkiseen ja yksityiseen luottavia.

Lapissa asuvat ilmoittavat maan koko väestöön verrattuna keskimäärää useammin, että ei ole väliä onko palvelun tarjoaja julkinen vai yksityinen.

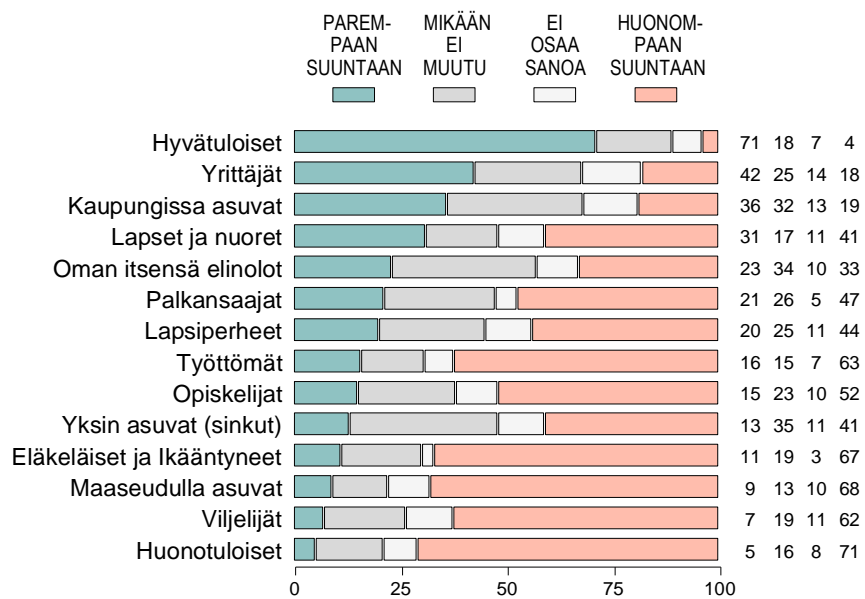
Tutkimuksen toteutus

KAKS – Kunnallissalan kehittämssäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa toukokuussa 2018. Haastatteluja tehtiin Lapissa 210. Vastajat edustavat maakunnan 18 - 79 vuotta täyttäneitä väestöä. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on Lapissa suurimmillaan noin seitsemän prosenttiyksikköä suuntaansa.

Maakunnan asukkaiden käsityksiä on verrattu koko maan 18 - 79 vuotta täyttäneitä väestöä edustavaan aineistoon. Koko maan väestöä edustava vertailuaineisto sisältää 6.193 haastattelua. Koko maata edustavassa aineistossa virhemarginaali on noin yksi prosenttiyksikkö suuntaansa.

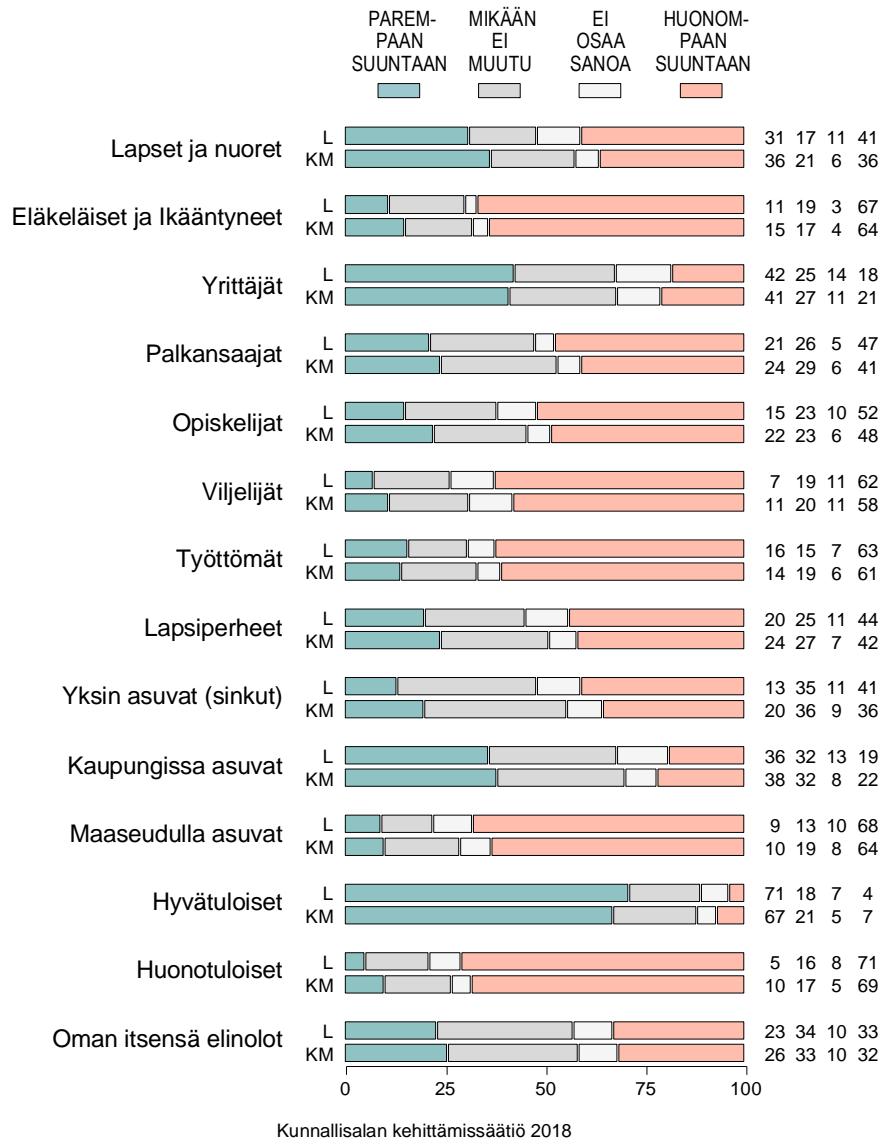
Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 - 570087.

Kuvio 1-18. JOS AJATTELEE 10 VUOTTA ETEENPÄIN, MILLAISIKSI ARVIOI ERI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN OMASSA MAAKUNNASSAAN: LAPPI (%).

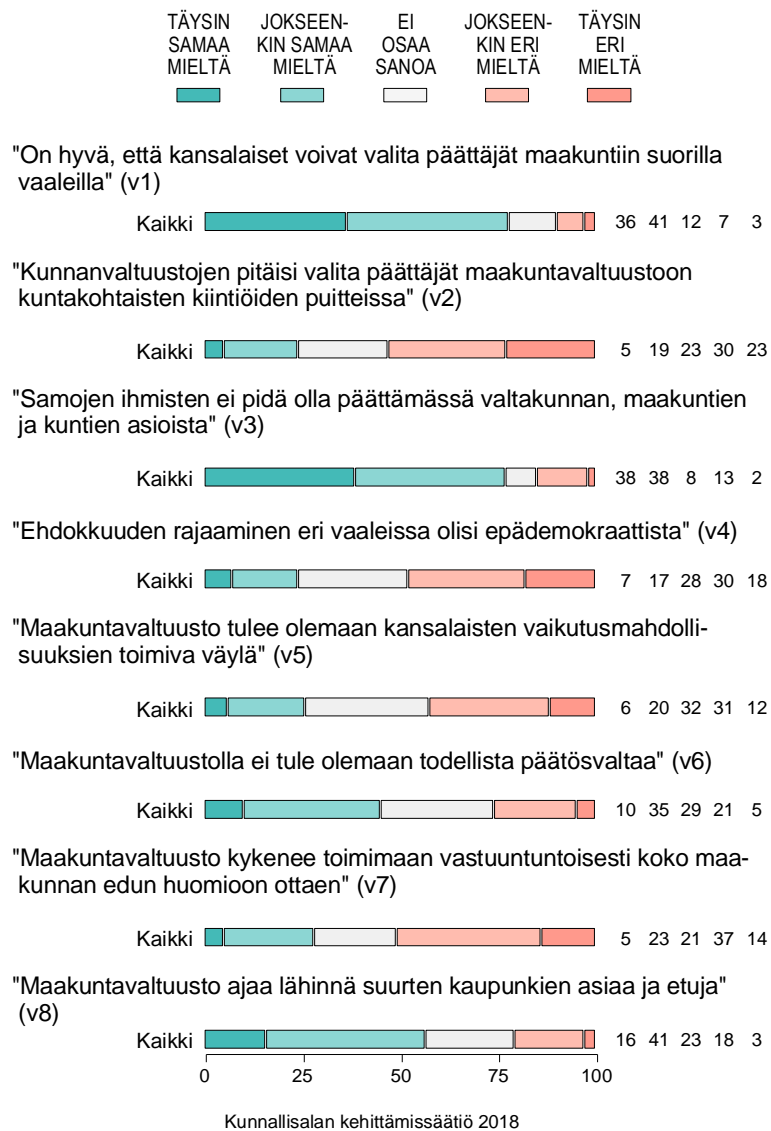

Kunnallissalan kehittämissäätö 2018

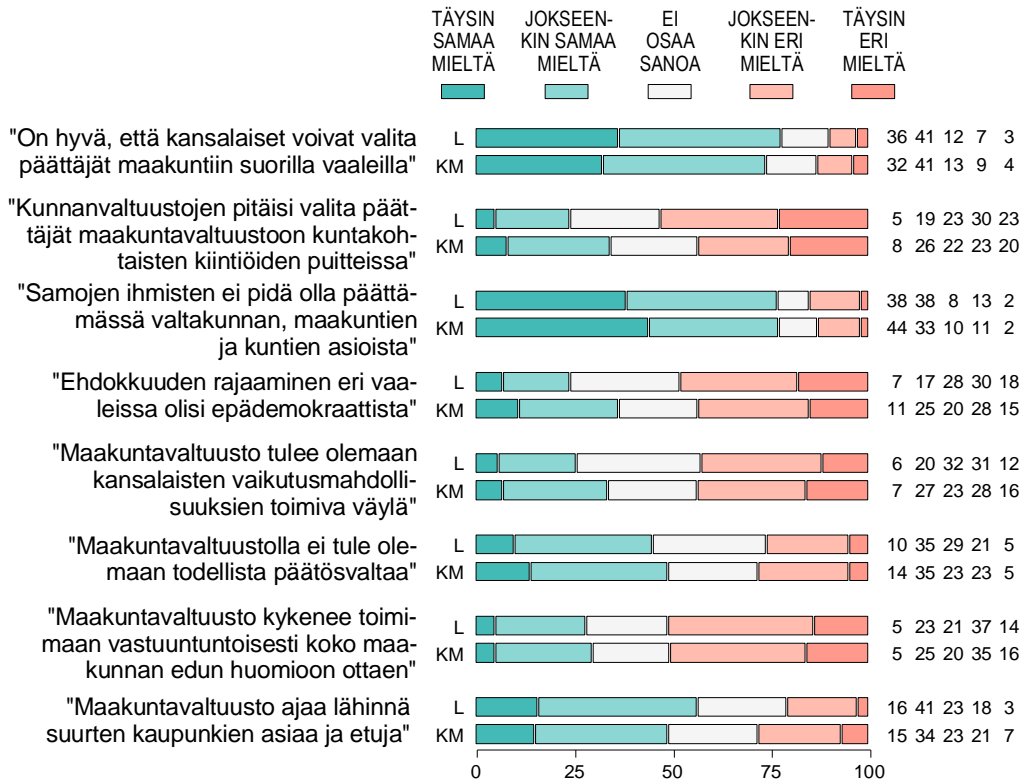
Kuvio 1-18v. MITEN ARVIOI VÄESTÖRYHMIEN ELINOLOJEN KEHITTYVÄN
MAAKUNNASSA: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 2-18. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: LAPPI (%).

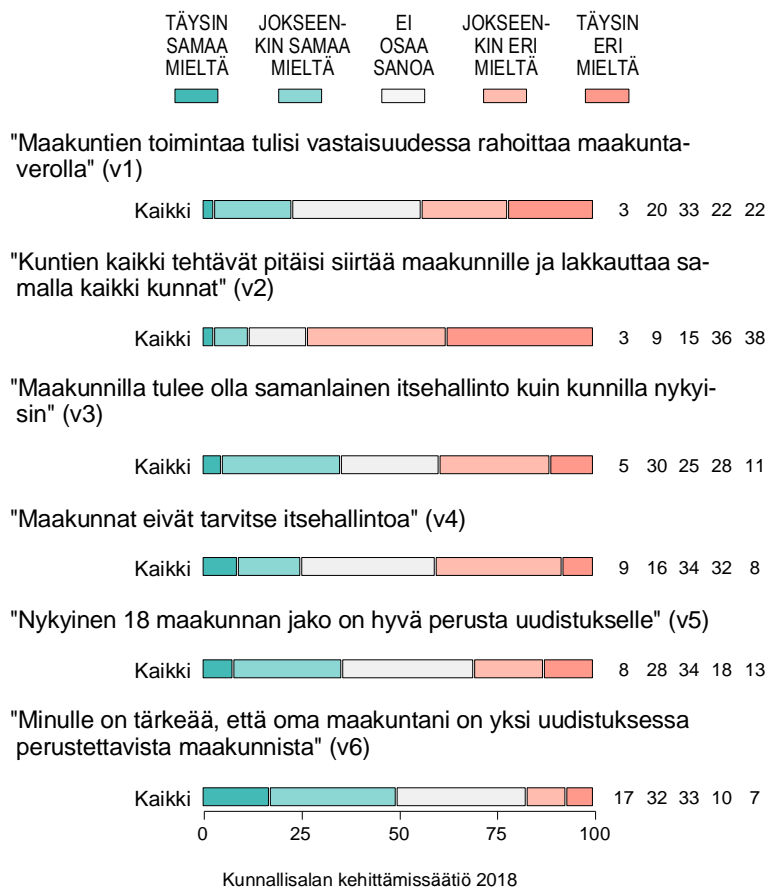
Kuvio 2-18v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAVAALEJA JA -VALTUUSTOJA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

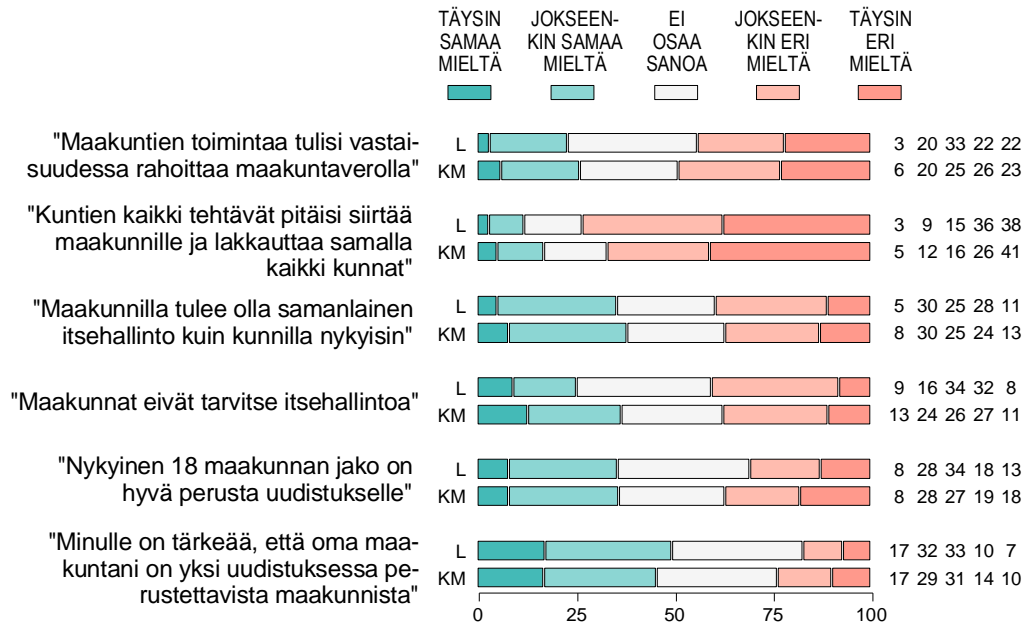
Kunnallisan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 3-18. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: LAPPI (%).

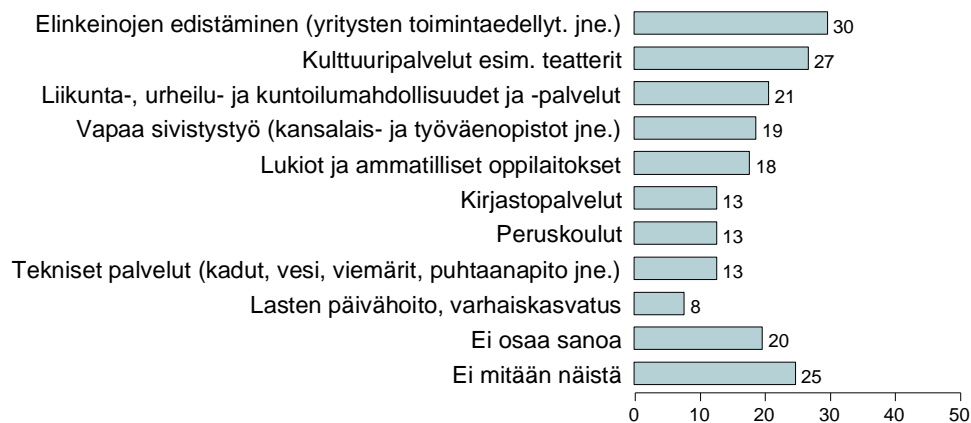

Kuvio 3-18v. SUHTAUTUMINEN MAAKUNTAHALLINTOA KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

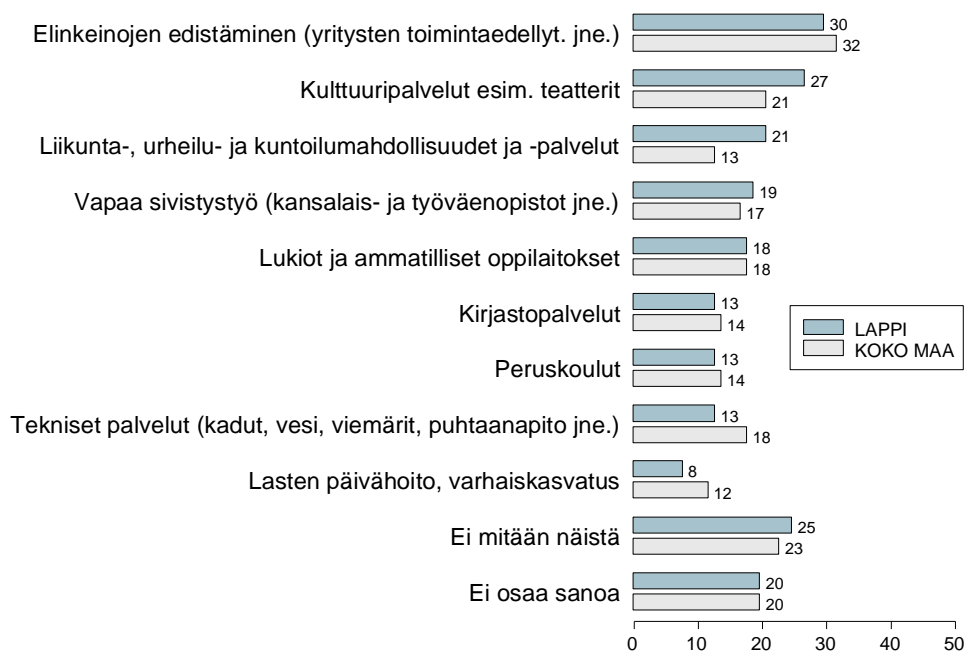
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 4-18. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: LAPPI (%).

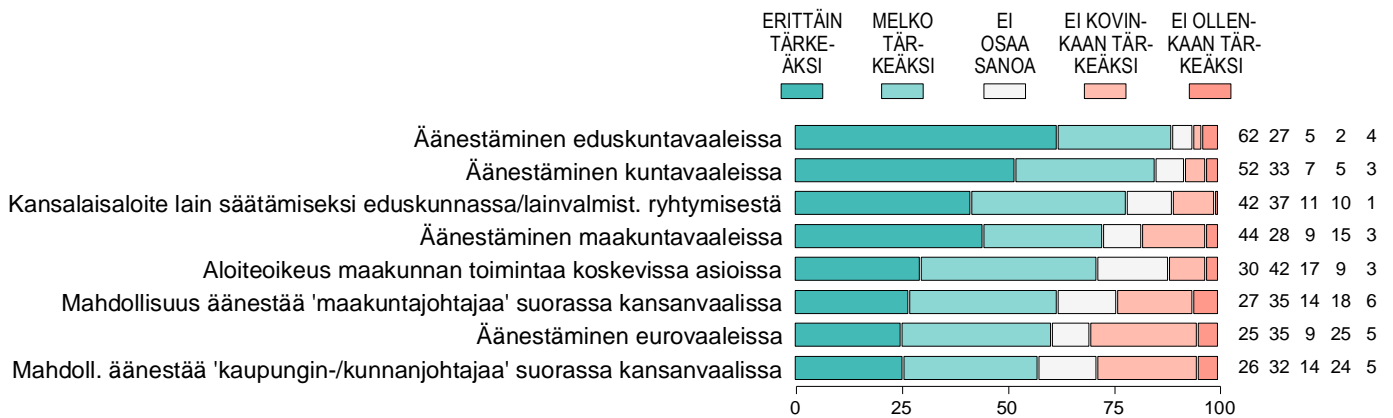
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 4-18v. MITKÄ KAIKKI SEURAAVISTA KUNNILLE JÄÄVISTÄ TEHTÄVISTÄ OVAT SELLAISIA, JOTKA TULISI MYÖS SIIRTÄÄ MAAKUNNAN VASTUULLE: LAPPI vs. KOKO MAA (%).

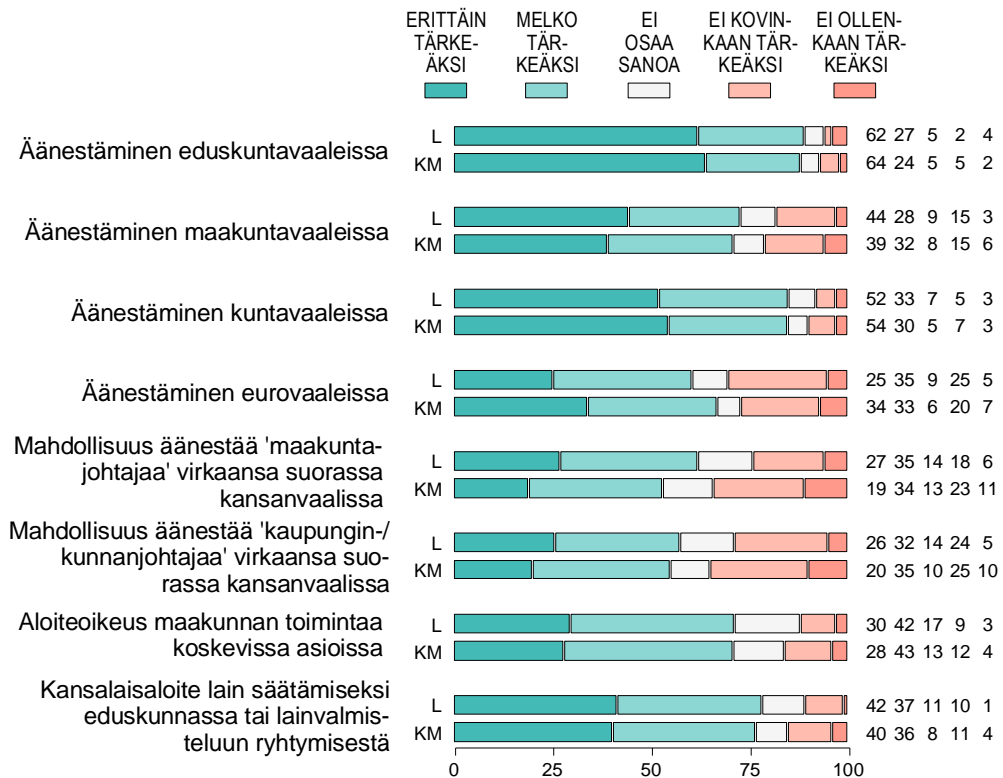
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 5-18. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: LAPPI
(tekstejä osin lyhennetty, %).

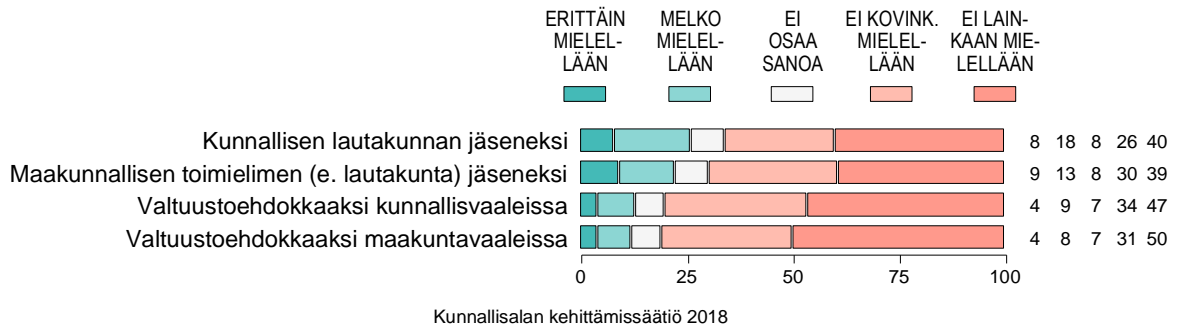
Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

Kuvio 5-18v. MITEN TÄRKEIKSI KOKEE SEURAAVAT TAVAT VAIKUTTAA PÄÄTÖKSIIN JA TOIMINTATAPOIHIN: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

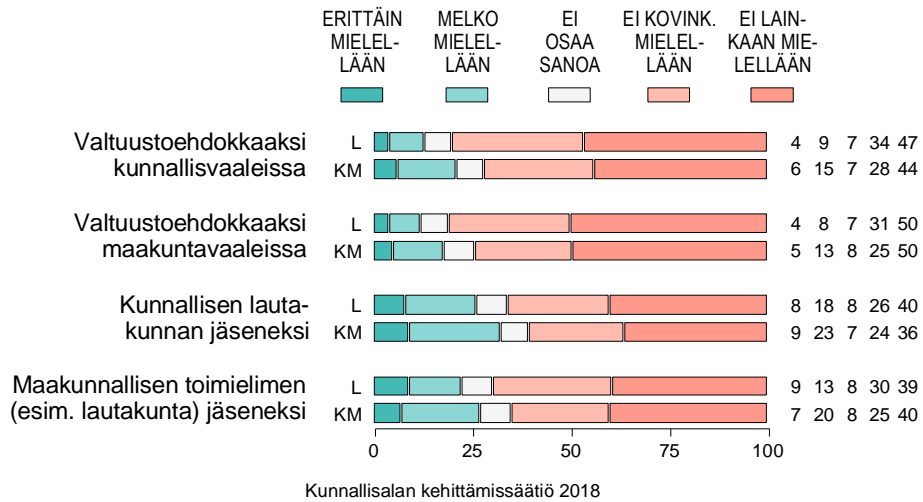

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2018

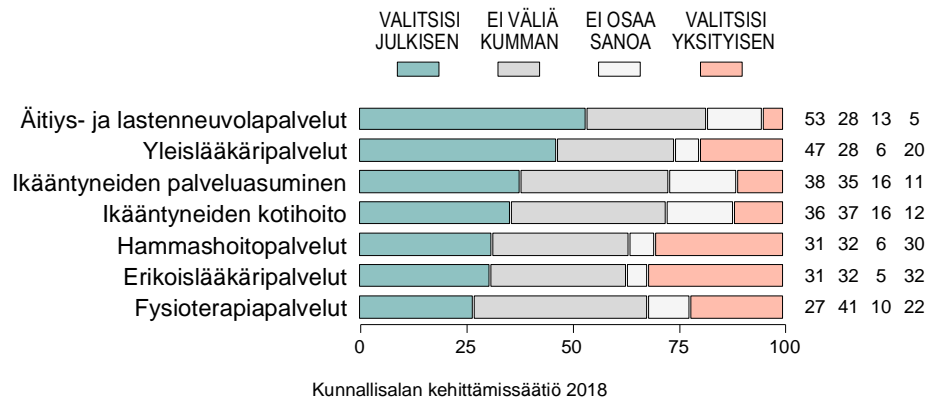
Kuvio 6-18. JOS ITSEÄ PYYDETTÄISIIN MUKAAN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: LAPPI (%).

Kuvio 6-18v. JOS PYYDETTÄISIIN SEURAAVIIN YHTEISKUNNALLISIIN TEHTÄVIIN, KUINKA MIELUUSTI LÄHTISI MUKAAN: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

Kuvio 7-18. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, NIIN MITEN MENETTELISI: LAPPI (%).

Kuvio 7-18v. JOS TARVITSISI SEURAAVIA PALVELUITA JA TARJOLLA OLISI JULKINEN JA YKSITYINEN PALVELUIDEN TARJOAJA, MITEN MENETTELISI: LAPPI (L) vs. KOKO MAA (KM, %).

